

Кобеля-Звір М. Я.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Львівського торговельно-економічного університету
м. Львів, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-333-3-4>

ВАЖЛИВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГРАНТОВОЇ ЗАЯВКИ НА УЧАСТЬ У КОНКУРСАХ

Надважливою складовою процесу розробки проектної пропозиції є пошук аргументації в реалізації проекту в стратегічних документах міжнародного рівня, Європейського Союзу та України.

У будь-якій грантовій заявці міжнародних програм, національних чи регіональних донорів є 2 важливі розділи грантової заявки: «Мета проекту» і «Вплив проекту». Перший із двох розділів часто містить, окрім конкретних цілей, ще й питання «Яка стратегічна мета проекту?». Зазвичай її визначають як бажаний позитивний ефект або зміни, що мають бути наслідком вирішення існуючої проблеми. Це загальна декларація позитивних змін у довгостроковій перспективі. Стратегічна мета формується для тривалої комплексної діяльності. Це ідеальне уявлення про подолання негативної ситуації, описаної в проблематиці проекту. Розділ «Результати проекту» містить, окрім безпосередніх та опосередкованих, ще й «Довгострокові очікувані результати» – ефект, вплив проекту. Це свого роду передбачення на майбутнє, той вплив, який буде відчуватися не лише цільовою аудиторією проекту, а й на рівні суспільства в довгостроковій перспективі кількох років згодом після завершення проекту [1].

В описі та аргументації цих двох розділів необхідно враховувати положення стратегічних документів міжнародного рівня, Європейського Союзу та України. Розглянемо рівні основоположних документів:

1. СТРАТЕГІЇ, ПЛАНИ, ПРОГРАМИ, ПОЛІТИКИ

1.1. Європейські стратегії, плани, програми, політики: Цифровий компас до 2030 року, Європейська безпекова стратегія, Європейська промислова стратегія, Європейський зелений курс, Стратегія Єдиного цифрового ринку ЄС, План дій циклічної економіки,

Програма цифрового майбутнього, Стратегія космосу, Політики (Європейська політика сусідства та переговори про розширення (DG NEAR) тощо.

1.2. Українські стратегії, плани, програми: Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027, Національна економічна стратегія 2030, Стратегія сталого розвитку України до 2030 року, Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки, Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, Стратегія інформаційної безпеки на період до 2025 року, Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі на 2023 рік [2].

1.3. Програмні стратегії.

1. При подачі на конкурси походження USAID необхідно звернути увагу на «Стратегію співпраці з питань розвитку – Україна» [3].

2. Готуючи заявку на участь у грантових програмах Європейської комісії, варто звернутися до Стратегій програм: Horizon Europe (HORIZON), Creative Europe (CREA), Erasmus+ (ERASMUS+), Digital Europe Programme, EU4Health Programme, Programme for the Environment and Climate Action, Single Market Programme [4].

Наскрізними та об'єднуючими ключовими стратегічними цілями (KSO) програм ЄК є:

– KSO A, «Сприяння відкритій стратегічній автономії шляхом керівництва розвитком ключових цифрових, перспективних та нових технологій, секторів та ланцюжків створення вартості для прискорення та керування, цифровий і зелений перехід через людиноорієнтовані технології та інновації».

– KSO B, «Відновлення європейських екосистем і біорізноманіття, а також стійке управління природними ресурсами для забезпечення продовольчої безпеки та чистого та здорового навколишнього середовища».

– KSO C, «Зробити Європу першою цифровою круговою, кліматично нейтральною та стійкою економікою через трансформацію її систем мобільності, енергії, будівництва та виробництва».

– KSO D, «Створення більш стійкого, інклюзивного та демократичного європейського суспільства, підготовленого на реагування на загрози та катастрофи, подолання нерівності та надання високоякісної медичної допомоги, і надання всім громадянам можливості діяти в умовах екологічного та цифрового переходу».

3. Міжнародна організація з міграції (МОМ). Якщо ваш проект співпадає хоча б із одним напрямом зі Стратегії МОМ, акцентуйте на цьому в своїй заявці.

4. Стратегічний план ПРООН на 2022-2025 роки. Необхідно врахувати щонайменше один із 3 напрямів змін, 6 ключових рішень та 3 сприятливих фактори Стратегії.

1.4. Стратегії розвитку громад – це фундаментальний документ, який визначає бачення розвитку територіальної громади на найближчі роки, механізм досягнення сталого зростання громади, спираючись на ресурси та чітко знаючи її сильні та слабкі сторони. 9 липня 2022 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» [2]. Однією зі схвалених змін є систематизація системи документів державної регіональної політики: державна стратегія – регіональна стратегія – стратегія розвитку територіальної громади. Отже, у тих проектних пропозиціях, які навіть незначною мірою стосуються основоположних напрямів розвитку громад та територій, необхідно проводити ці паралелі та аргументувати, що проект буде працювати на виконання хоча б однієї цілі, що зазначена в регіональній стратегії, або стратегії розвитку територіальної громади.

1.5. Стратегія організації – це довгострокова модель розвитку організації. Формалізується як документ, що розробляється та ухвалюється для досягнення стратегічних цілей організації і враховує обмеження внутрішнього й зовнішнього середовища. Варто пам'ятати: якщо організація планує серйозно працювати з грантовими ресурсами на кшталт інструментів Європейської комісії, то їй просто необхідно мати якісно розроблену стратегію принаймні на 7 років. Під час оцінювання проектних заявок експерти будуть ретельно вивчати, чи корелюється ваша проектна пропозиція з цілями та діяльністю вашої організації, а також із цілями та пріоритетами грантодавця.

2. ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ (ЦСР). Порядок денний сталого розвитку до 2030 року, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН у 2015 році, є глобальним планом дій для людей, планети та процвітання, спрямованим на досягнення сталого розвитку в усіх його вимірах. Це 17 ЦСР, які є універсальним закликком до дій, щоб покінчити з бідністю, захистити планету та забезпечити всім людям мир і процвітання до 2030 року [5]. ЦСР визначено:

Ціль 1. Подолання бідності.

- Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства.
- Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя.
- Ціль 4. Якісна освіта.
- Ціль 5. Гендерна рівність.
- Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови.
- Ціль 7. Доступна та чиста енергія.
- Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання.
- Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура.
- Ціль 10. Скорочення нерівності.
- Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад.
- Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво.
- Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату.
- Ціль 14. Збереження морських ресурсів.
- Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші.
- Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути.
- Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку [5].

Для досягнення цих цілей було встановлено набір із 169 завдань, які забезпечують конкретні та вимірювані показники прогресу в таких сферах, як освіта, охорона здоров'я, працевлаштування, зміна клімату, енергетика та біорізноманіття. Всім охочим отримати грантове фінансування необхідно враховувати ЦСР в аргументації своїх проектних пропозицій, адже грантові проекти можуть і повинні працювати задля досягнення ЦСР [5].

3. ПРОГРАМНІ ДОКУМЕНТИ

Існує універсальне правило: «При підготовці пакета документів на грантові конкурси необхідно ретельно ознайомитися з усією конкурсною документацією». До неї належать: інструкції про конкурси, методичні рекомендації щодо участі у грантових конкурсах, рекомендації з підготовки проектних пропозицій, постанови КМУ, які затверджують порядок надання фінансової підтримки, положення про конкурси, проектні гайди грантових конкурсів, «поширені запитання та відповіді на них» тощо. В таких документах міститься вся важлива для заявників інформація про особливості участі у грантових конкурсах. Уся ця конкурсна документація завжди розміщується грантодавцем поряд із умовами грантового конкурсу.

Отже, підготовка проектної пропозиції на грантовий конкурс вимагає комплексного підходу. Розробнику проекту важливо не лише скористатися проектним підходом, але й звернути увагу на стратегічні документи міжнародного рівня, Європейського Союзу та України, а

також стратегію розвитку територіальних громад та організації-заявника.

Література:

1. Кобеля-Звір М.Я. Посібник «Як отримати грант. Методика та стратегія залучення грантових ресурсів». 2022. 268 с.

2. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npasearch?&key=%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F>

3. Стратегія співпраці між Україною та USAID з питань розвитку у 2019–2024 рр. URL: https://www.usaid.gov/sites/default/files/2023-01/Ukraine_USAID_CDSCS_2019-2024_Public_Ukr.pdf

4. Стратегічний план для Horizon Europe. URL: <https://commission.europa.eu/select-language?destination=/node/9>

5. 17 Цілей сталого розвитку. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>